

บทบาทของนิสิตนักศึกษาในสังคม

เรามักจะได้ยินคำกล่าวอยู่เนืองๆ ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเป็นชนชั้นปัญญาชนของประเทศ และดูเหมือนว่าตัวนักศึกษาเองส่วนใหญ่ก็ยินดีที่จะเรียกตนเองหรือให้คนอื่นเรียกตนเองเช่นนั้น แต่ถ้าเราจะลองพิจารณาคำนิยามของปัญญาชน ที่ว่า ปัญญาชนคือนักคิดที่สนใจในปัญหาสังคมต่างๆ เป็นผู้แสวงหาคำตอบ และผู้ทางในการเปลี่ยนแปลงในสังคมนั้น แล้ว เราจะเห็นว่านิสิตนักศึกษากับปัญญาชนนั้นจะอยู่ห่างไกลกันเกินไป เพราะเวลานี้นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจสภาพความเป็นอยู่ของสังคมเท่าใดนัก ขอแต่เพียงให้ตนเองอยู่ดีกินดี คนอื่นจะเป็นอย่างไรไม่แยแส ทั้งนี้ นิสิตนักศึกษา ในสำนักของคนทั่วไปจะเป็นผู้ทรงเกียรติและทรงคุณปัญญา และนิสิตนักศึกษาเองก็มักจะทำตนให้เด่นด้วยวิธีการต่างๆ ที่สะดุดตา นับแต่การแต่งกาย การแข่งขันกีฬา การรับน้องใหม่ ประเพณีแปลกๆ และอื่นๆ แต่นอกเหนือจากสิ่งเหล่านี้แล้ว ก็จะไม่มีการรู้จักนิสิตนักศึกษาเลย ดังที่ Joseph Fischer กล่าวขวัญถึงนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของไทยในหนังสือ *University in Southeast Asia* ว่า

“.....ตลอดเวลาที่ผ่านมานักศึกษา (มหาวิทยาลัยนี้) คุ้นเคยกับและอยู่ในระเบียบวินัยอันดี สมาคมนักศึกษามีได้มีบทบาทสำคัญต่อชีวิตในมหาวิทยาลัยแต่อย่างใด และกิจกรรมทางการเมืองก็ไม่มี กิจกรรมที่น่าตื่นเต้นที่สุดในชีวิตนักศึกษาก็คือ การแข่งขันฟุตบอลประจำปีกับอีกมหาวิทยาลัยหนึ่ง....” (หน้า 97)

เราจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่า เรากำลังใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยไปในทางที่เหลวแหลก เราชอบที่จะแสดงให้ *คนทั่วไป* มองดูเราดูสัตว์ประหลาด แต่ขณะเดียวกันเราก็มิได้สนใจไยดีแม้แต่จะชำเลื่องดู *คนทั่วไป* เหล่านั้นว่ามีสภาพเช่นไร และประสบปัญหาอะไรบ้าง ถ้าหากเราจะถือว่าภาวะพิการที่สังคมประสบอยู่ทุกวันนี้มิใช่ธุระของเราแล้ว ก็ออกจะเป็นเรื่องน่าสลดใจที่ *ชนชั้นนำ* ส่วนหนึ่งของชาติมีค่านิยมเช่นนั้น ที่ถูกแล้ว ในฐานะที่เรานิสิตนักศึกษาเป็นส่วนที่มีคุณภาพสูงส่วนหนึ่งของสังคม จึงพึงถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือสังคม และมีความรู้สึกได้เสียกับสังคมอย่างแท้จริง ไม่เป็นการสมควรที่เราจะนิ่งดูคยต่อภาวะพิการของสังคม อย่างน้อยที่สุดที่ควรจะได้มีบทบาทแสดงความคิดเห็นตลอดจนหาทางแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆที่เกิดขึ้น ยิ่งเรายังอยู่ในวัยที่ปราศจากภาระและตำแหน่งผูกพันเช่นนี้ ความอิสระเสรีในการแสดงความคิดเห็นก็ยิ่งมีมากขึ้น ถ้าหากเราไม่รีบฉวยโอกาสทองในขณะนี้แล้ว ก็อาจต้องรู้สึกเสียใจเมื่อเติบโตใหญ่ในภายหน้า เมื่อนั้นแหละเราอาจได้สำนึกว่า ความด้อยพัฒนาของชาตินั้น เราเองก็มีส่วนร่วมอยู่ด้วย

ว่ากันที่จริง เวลานี้เรากำลังทำให้มหาวิทยาลัยที่รักของเรากลายเป็นสังคมที่ปิดตาย (Closed Society) ดูเหมือนว่า เราจะไม่มียอมสดับรับฟังข่าวสารการเมืองใดๆ จะมีอยู่สักกี่คนที่รู้เรื่อง

ราวความเป็นไปของบ้านเมืองเป็นอย่างดี จนพอที่จะพูดคุยกับคนอื่นได้ นิสิตนักศึกษาเป็นอันมากยังมีความเข้าใจผิดว่า หากตนมิได้เรียนรัฐศาสตร์หรือสังคมศาสตร์แขนงอื่นแล้วก็มีใช้กิจที่จะต้องรู้เรื่องการเมือง และหลายคนอีกเช่นกันที่ถือว่า การเมือง เป็นสิ่งแปลกเป็นถิ่นกว่าที่จะรับรู้ได้ ทศนคติทั้งสองประการนี้ดูจะเป็นทศนคติที่แคบเกินไป เพราะการเมืองย่อมเป็นเรื่องที่ทุกๆ หน่วยของสังคมพึงให้ความสนใจ ด้วยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและสัมพันธ์ต่อทุก ๆ หน่วยของสังคมนั้น และการเมืองก็มีใช้ของสกรปรก นักการเมืองบางคนต่างหากที่สกรปรก เหตุนี้ ถ้าหากเราจะสนใจรับฟังข่าวสารการเมือง ฟินิจพิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งอาจเป็นปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษา แล้วเสนอความคิดเห็นตลอดจนวิธีแก้ไขปัญหาเหล่านั้นผ่านทางสื่อมวลชน ก็นับได้ว่า เราได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมตามสมควร

อย่างไรก็ดี ใชว่านักศึกษาจะกลายเป็นผู้ที่มี *สมองพิการ* หมดทุกคนที่หาไม่ น่ายินดีที่นักศึกษาซึ่งแม้จะมีจำนวนไม่มากนักได้สนใจเอาใจใส่ต่อปัญหาต่างๆ ของสังคม ตลอดจนสำนึกถึงหน้าที่ของตนที่พึงมีต่อสังคมเป็นอย่างดี ดังจะให้เห็นจากการจัดตั้งกลุ่มอภิปรายทำนอง *สภาภาแพขึ้น* ในมหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อถกเถียงปัญหาต่างๆ ของสังคม นิสิตนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ได้มีโอกาสออกไปช่วยพัฒนาชนบทในระหว่างที่ปิดภาคฤดูร้อน แต่มีข้อพึงสังวรว่า การทำงานชนิดนี้เราจะต้องทำเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นจริง ๆ มิใช่ทำเพื่อหวังชื่อเสียงส่วนตัว หรือออกไปพัฒนาชนบทโดยมุ่งไปทัศนารยิ่งกว่าไปทำงาน เพราะการกระทำเช่นนี้รังแต่จะสร้างรอยมลทินให้แก่ชนบทที่ด้อยพัฒนาเหล่านั้นมากขึ้น

มีข้อน่าสังเกตว่า นิสิตนักศึกษาที่ยอมอุทิศตนทำงานให้แก่มหาวิทยาลัยหรือแก่สังคมมักจะเป็นนักศึกษากลุ่มเล็กๆ ที่ต้องทำงานตัวเป็นเกลียว จนไม่มีเวลาเข้าห้องเรียน บางคนเล่นกีฬาจนสอบตก หรือถูกทางมหาวิทยาลัยคัดชื่อออก เหตุเหล่านี้ย่อมเป็นอุทาหรณ์อย่างดีว่า การทำงานเพื่อสังคมหรือหมู่คณะนั้น จะต้องคำนึงถึง *สถาน* และ *ประมาธ* ของตนเองด้วย เราต้องไม่ลืมว่า หน้าที่ในการศึกษานั้นก็เป็นบทบาทส่วนหนึ่งของเราที่มีต่อสังคมด้วย ในขณะเดียวกัน ผู้ที่มีหน้าที่ในกิจกรรมต่างๆ ก็จะต้องแสดงบทบาทของตนให้ครบถ้วน ไม่ควรหลีกเลี่ยงหน้าที่นั้น จนผู้อื่นต้องเข้ามารับภาระหนักเกินควร ดังข้อสังเกตที่กล่าวมา

นอกเหนือจากสิ่งที่กล่าวมาแล้ว การทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่คนทั่วไปก็นับได้ว่าเป็นบทบาทที่เราพึงมีต่อสังคม เพราะใครๆ ก็ยกย่องเราว่าเป็น *ปัญญาชน* ชื่อออกหูเช่นนี้แล้วใครจะไม่อยากเอาอย่างเราบ้าง เพราะฉะนั้นเราจึงควรที่จะทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีด้วย เราจะรู้สึกร้อยไรถ้าเด็กนักเรียนมาบอกเราว่า ที่เขาก่อเหตุวิวาทกันนั้นก็เพราะเขาอยากเป็น *ปัญญาชน* อย่างเรา

หมายเหตุ ตีพิมพ์ใน *วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์* (ฉบับนิสิตนักศึกษา) ฉบับที่ 3 (มกราคม 2510)
หน้า 5-8